

Asia: VN/6984/2021

Ehdotus kulttuurimatkailun kansallisen kehittämisen tiekartaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä yleisesti?

Tiekarttaan on hyvin tunnistettu keskeiset kulttuurimatkailun kehittämisen tavoitteet ja toimenpiteet. Tiekartassa olisi hyvä huomioida lisäksi Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia (kulttuuri)matkailuun. Itä-Suomen painoarvoa voisi tiekartassa tuoda selvemmin esille ja vahvistaa, sillä erityisesti Itä-Suomen matkailu on kärsinyt itärajan sulkeutumisesta, venäläisturistien häviämisestä ja Venäjän rajan läheisyyden aiheuttamasta alueriskistä. Uusia, korvaavia markkina-alueita tulisi löytää ja alueen houkuttelevuutta lisätä.

Tiekartan perustuminen kestävän kehityksen ajatteluun on positiivista.

Uusi kulttuurimatkailun määritelmä on ansiokkaasti muotoiltu. Se nostaa keskiöön niin paikalliset kulttuuriset voimavarat kuin kestävän kehityksen mukaisen liiketoiminnan. Lisäksi se tunnistaa kulttuuristen voimavarojen arvon ja toisaalta kulttuurimatkailun kohteiden moninaisuuden, ja siten avoimuudessaan antaa alan yhteistyölle laajan toimintakentän.

Mikä on näkemyksenne tiekartan tavoitteista ja toimenpiteistä oman toimialanne tai toimintanne näkökulmasta?

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla on luonteva rooli toimia kulttuurimatkailun ja sen alueellisen yhteistyön edistäjänä ja hanketyöskentelyn rahoittajana.

Kommenttinne luvusta 5.1

Alueellisen yhteistyön merkitys kulttuurimatkailun kehittämisessä on ensiarvoisen tärkeää, ja käytännössä ainut tapa mahdollistaa myös pienten toimijoiden mukaantulon kulttuurimatkailun kentälle tuottoisasti ja saavutettavasti. Liiketoiminta-ajattelun ja tuotteistamisen osaamisen

lisääminen ja toisaalta kulttuuristen toimintamallien ymmärtäminen on avain toimivaan yhteistyöhön.

Tiedon lisääminen kulttuurimatkailusta ja sen mahdollisuuksista erityisesti kulttuurin ja luovan alan toimijoille on tarpeen, sillä usein haasteena kulttuurituotteiden tuotteistamisessa osaksi matkailua on tiedonpuute kulttuurimatkailutuotteen edellytyksistä/vaatimuksista, tarjolla olevista jakelukanavista jne. Tiekartan tavoitteet liittyen yhteistyön kehittämiseen ovat hyviä, mutta toivoisimme enemmän konkreettisia toimenpide-ehdotuksia fyysisten ja digitaalisten verkostoitumis- ja infotilaisuuksien ja työpajojen sisällöiksi.

Kommenttinne luvusta 5.2

Kestävän matkailun ja kulttuurisen kestävyuden teemojen läpäisevyyden varmistamiseksi koulutus- ja valmennustyö ja näiden kehittäminen on ensiarvoisen tärkeää. Jo pitkälle viety Visit Finlandin Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelma on hyvä pohja tähän, ja koulutuksen toteuttajan päävastuutaho on siten myös selkeä. Lisäksi on toki tärkeää, että koulutusta rakennetaan myös alueellisiin erityispiirteisiin soveltuvasti esimerkiksi ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa.

Kommenttinne luvusta 5.3

Kulttuurimatkailun tuotetarjonnan, osaamisen ja kansainvälistymisen edistäminen ovat keskeisiä tavoitteita ja toimenpiteitä kulttuurimatkailun kehittämisen kannalta.

Kulttuurimatkailun ja luontomatkailun tuominen kehittämistyössä yhteen on merkittävää. Erityisesti Itä-Suomi on jo tuttu luontomatkailukohteena kärkenään Koli, mutta kulttuurimatkailun osalta potentiaali on vielä varsin vähän hyödynnetty. Kuitenkin juuri näiden elementtien yhdistäminen olisi ensiarvoisen tärkeää, etenkin kun itärajan sulkeuduttua myös matkailijavirtoja tarvitaan itäiseen Suomeen uusista suunnista.

Kommenttinne luvusta 5.4

Digitalisaatio ja tiedolla johtaminen ovat keskeisiä elementtejä niin Pohjois-Karjalan maakuntaohjelman läpäisevinä teemoina kuin älykkään erikoistumisen strategiassamme. Ne ovat tärkeitä tavoitteita myös koko matkailualan ja sen kulttuuristen sisältöjen kehittämisessä.

Tiedolla johtamisen teema on tärkeä, mutta nykyisessä muotoilussa jää epäselväksi, kuinka yksittäiset toimijat tai toimijaverkostot voivat kerätä ja koota tarvittavaa dataa ja siten hyödyntää sitä toiminnoissaan.

Kommenttinne luvusta 5.5

Myös Itä-Suomesta olisi hyvä nostaa Unescon kulttuuriperintölistalle merkittäviä aineettoman kulttuuriperintötunnuksen ansaitsevia kohteita, kuten ilomantsilainen ja laajasti pohjoiskarjalainen kantele- ja kansanmusiikkiperinne. Itäsuomalainen ortodoksinen kulttuuri elävine, aktiivisine seurakuntineen, joista keskeisimmät sijaitsevat Itä-Suomessa, kuuluisi myös aineettoman kulttuuriperinnön listalle. Heinäveden Valamon ja Lintulan luostarit tulisi saada Unescon maailmanperintökohteiden listalle.

Koko Itä- ja Pohjois-Suomen rajaseutujen läpi kulkevalle lauluperinnereitille, Singing Heritage Route, on haettu Euroopan kulttuurireittistatusta heinäkuussa 2022, joten se olisi syytä tuoda esiin myös kulttuurireittiohjelman esittelyssä.

Millaisena näette oman organisaationne tai edustamanne tahon roolin tiekartan toimenpiteiden toteuttamisessa?

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolla on merkittävä rooli alueellisen yhteistyön rakentajana, kehittäjänä ja rahoittajana niin kulttuurin ja luovien alojen kuin matkailunkin saralla, joten liiton rooli tiekartan toimenpiteiden toteuttamisen edistäjänä alueellisesti ja kansallisissa verkostoissa on luonteva.

Miten arvioisitte tiekartan toimenpiteiden vastuuttamista? Ovatko kaikki keskeiset toteuttajat kunkin toimenpiteen osalta tunnistettu? Mahdolliset toimenpidekohtaiset ehdotuksenne toteuttajien lisäämiseksi tai poistamiseksi?

Toimenpiteisiin on hyvin tunnistettu keskeiset toteuttajat. Seuraavissa toimenpiteissä myös koulutusorganisaatioilla voisi olla roolia:

- Tarjotaan kulttuurialan toimijoille mahdollisuuksia tuotteistamiseen, palvelumuotoiluun, markkinointiin ja myyntiin liittyvän osaamisen kehittämiseen.
- Lisätään kulttuurisisältöjen tuotteistamista osaksi monipuolista matkailutarjontaa.
- Tuetaan kulttuurimatkailun tuotteistamista, markkinointia ja myyntiä tiedottamalla ja jalkauttamalla kulttuurimatkailun toimijoille olemassa olevia työkaluja, kuten oppaita, Visit Finland Akatemia -valmennuksia ja kulttuurimatkailun valmennuskokonaisuuksia.

Mahdolliset muut tiekarttaehdotusta koskevat huomionne.

Luovan alan määritelmä olisi hyvä kirjata kulttuurimatkailun tiekarttaan täsmällisemmin, koska tiekartta pyrkii myös hallitusohjelman mukaiseen luovan alan kehittämiseen. Kansallisen Luovien alojen tiekartan mukaan luoviin aloihin luetaan Suomessa kymmenestä viiteentoista alaa aina taiteen ja kulttuurin ytimeistä syntyvästä liiketoiminnasta luovuutta muilla toimialoilla hyödyntäviin tuotteisiin, palveluihin tai toimintamalleihin. Kulttuurimatkailun tiekarttaan sisällytettävässä määritelmässä voisi hyödyntää esim. valtakunnallisesti käytössä olevaa TEM:n määritelmää, jonka mukaan luoviin aloihin sisältyvät esittävät taiteet ja niitä palveleva toiminta, taiteellinen luominen,

kirjojen kustantaminen, elokuvien, videoiden ja tv-ohjelmien tuotanto ja jälkituotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen, teollinen ja graafinen muotoilu, mainostoimistot ja sisustussuunnittelu. Kansallisessa Luovien alojen tiekartassa on mainittu, että yritystoimintaa tarkasteltaessa keskeisiksi luovien alojen toimialoiksi ovat nousseet av-tuotanto, musiikki, muotoilu ja peliala. Myös tapahtuma-ala on merkittävä osa luovaa alaa.

Luovien alojen yritysnäkökulma ja liiketoiminnan kehittäminen olisi hyvä lisätä tiekarttaan kautta linjan kulttuurin rinnalle. Matkailun ja luovien alojen yhteistyö lisää luovien alojen yritysten liiketoimintamahdollisuuksia ja samalla luo matkailuun erilaisia sisältöjä ja elämyksiä.

Mahonen Sirpa
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto - Moisala Tiina, aluekehitysasiantuntija,
Aluekehitys-yksikkö